

**IV Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi
im. dra Tytusa Chałubińskiego
w Radomiu**

**WYMAGANIA EDUKACYJNE
I PRZEDMIOTOWE OCENIANIE OCENIANIA**

BIOLOGIA

**po gimnazjum
zakres podstawowy**

Opracowały :

mgr Justyna Baćmaga

mgr Honorata Krzysztofczyk

mgr Beata Olchowa

1. Podstawa prawna:

- obowiązujące rozporządzenie MEN dotyczące zasad oceniania i klasyfikowania uczniów;
- Wewnątrzszkolne Oceniania w IV Liceum Ogólnokształcącym im. Dra T. Chałubińskiego w Radomiu
- podstawa programowa z biologii;
- program nauczania :
„Odkrywamy na nowo. Biologia.”- zakres podstawowy / Operon /

2. Cele kształcenia i wymagania edukacyjne:

- Cele kształcenia i wychowania oraz wymagania edukacyjne z zakresu wiadomości i umiejętności zawarte są w wyżej wymienionym programie nauczania.

W wyniku realizacji programu uczeń powinien :

- poszukiwać, wykorzystywać i tworzyć informacje
- interpretować i wyjaśniać zależności przyczynowo- skutkowe między faktami
- formułować wnioski, wyrażać opinie na temat omawianych zagadnień
- prezentować postawę szacunku wobec siebie i wszystkich istot żywych

Treści nauczania dotyczą :

- Budowy kwasów nukleinowych, genów, ekspresji genetycznej, zmian w informacji genetycznej
- Biotechnologii i inżynierii genetycznej
- Różnorodności biologicznej i jej zagrożeń

- Realizowany program nauczania zawiera szczegółowy opis wymagań edukacyjnych na poszczególne oceny. Z opisem wymagań edukacyjnych uczeń lub jego rodzic może się zapoznać korzystając z publikacji programu w bibliotece szkolnej lub bezpośrednio u nauczyciela biologii.
- Praca na zajęciach lekcyjnych oraz sprawdzanie osiągnięć edukacyjnych odbywa się w oparciu o wymagania edukacyjne i standardy wymagań egzaminacyjnych.
- Standardy wymagań egzaminacyjnych oraz szczegółowy ich opis znajduje się w informatorze maturalnym z biologii opracowanym przez Centralną Komisję Egzaminacyjną.

3. Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych z biologii:

- Odpowiedzi ustne – sprawdzane będą pod względem rzeczowości, stosowania języka i terminologii biologicznej oraz umiejętności formułowania dłuższych wypowiedzi. Przy wypowiedzi ustnej obowiązuje znajomość materiału z pięciu ostatnich tematów lekcyjnych, w przypadku zapowiedzianej lekcji powtórzeniowej - z całego działu.

W ciągu roku szkolnego uczeń może być wielokrotnie oceniany za wypowiedź ustną. Nie przewiduje się możliwości poprawy wypowiedzi ustnej.

- Sprawdziany pisemne - przeprowadzane na zakończenie każdego działu, zapowiedziane przynajmniej 2 tygodnie wcześniej.
O formie sprawdzianu uczniowie są poinformowani w trakcie ustalania jego terminu - Na lekcji poprzedzającej sprawdzian uczniowie są informowani o zakresie wiadomości i umiejętności jakie będą sprawdzane.
- Kartkówki – obejmujące materiał z pięciu ostatnich tematów lekcyjnych.
Mogą mieć formę krótkich testów, zawierających pytania zamknięte lub krótkich wypowiedzi pisemnych na zadane pytanie. Mogą być niezapowiedziane.
Nie przewiduje się poprawy kartkówek.
- Aktywność na lekcji i prace domowe
- Ocena ćwiczeniówki, zeszytu przedmiotowego
Uczeń jest zobowiązany do prowadzenia zeszytu przedmiotowego, w którym na każdej lekcji wpisuje jej temat. Obowiązkowo powinny znajdować się w nim prace domowe oraz rozwiązania ćwiczeń wykonywanych na lekcji. Brak zeszytu w sytuacji zadanej pracy domowej jest równoznaczny z uzyskaniem oceny niedostatecznej.
- Prace dodatkowe:
 - formy pracy twórczej na lekcji: prace grupowe teoretyczne lub doświadczenia, prezentacje nowych rozwiązań problemów stawianych przez nauczyciela lub innych uczniów – oceniane każdorazowo w zależności od poprawności wykonania i wkładu pracy ;
 - formy pracy twórczej w domu: referaty i prezentacje multimedialne przygotowywane w domu i prezentowane na lekcji lub sprawdzane przez nauczyciela w zależności od poprawności wykonania i wkładu pracy.
- Osiągnięcia w konkursach i olimpiadach biologicznych, ekologicznych o tematyce zdrowotnej lub przyrodniczej – uczeń oceniany jest za wyniki, z uwzględnieniem skali trudności konkursu i jego rangi.
- W przypadku sprawdzianów pisemnych przyjmuje się skalę procentową przeliczaną na oceny cyfrowe wg. kryteriów:
 - 0% - 49% - ocena niedostateczna
 - 50% - 61% - ocena dopuszczająca
 - 62% - 77% - ocena dostateczna
 - 78% - 89% - ocena dobra
 - 90% - 99% - ocena bardzo dobra
 - 100% - ocena celująca
- W uzasadnionych przypadkach / duży zakres materiału, bardzo trudna tematyka sprawdzianu/ nauczyciel ma możliwość obniżenia skali o 5%.
- Stwierdzenie niesamodzielnej pracy ucznia na sprawdzianie równoważne jest z otrzymaniem oceny niedostatecznej.
- W przypadku nieobecności ucznia na sprawdzianie obowiązują zasady jego zaliczania zgodnie z WO .
- Jeżeli z przyczyn niezależnych od klasy lub nauczyciela sprawdzian się nie odbędzie, przewodniczący danej klasy powinien ustalić z nauczycielem nowy termin sprawdzianu.

Oceny posiadają następującą wagę:

- sprawdziany pisemne- waga 4
- poprawa sprawdzianu- waga 4
- odpowiedź ustna – waga 2
- kartkówki – waga 3
- ćwiczeniówka- waga 2
- praca domowa – waga 1
- prezentacja multimedialna- waga 2
- aktywność – waga 1

Ponadto finalista lub laureat olimpiad /biologicznej, ekologicznej lub innych związanych z tematyką przyrodniczą / otrzymuje częściową **ocenę celującą z wagą 6.**

Uczniowie, którzy nie przeszli do następnego etapu olimpiady, ale otrzymali minimum 80% wymaganej punktacji progowej otrzymują częściową ocenę **bardzo dobrą z wagą 5**

4. Formy poprawy oceny, wystawienie oceny semestralnej i końcowej

- nauczyciel oddaje sprawdzone prace pisemne w terminie dwóch tygodni
- uczeń ma możliwość jednorazowej poprawy oceny niedostatecznej ze sprawdzianu w formie i terminie ustalonym z nauczycielem
- dla wszystkich chętnych ustala się jeden termin poprawy sprawdzianu
- do dziennika obok oceny uzyskanej poprzednio ze sprawdzianu wpisuje się ocenę poprawianą
- wystawianie oceny semestralnej i na koniec roku szkolnego dokonuje się na podstawie ocen częściowych, przy czym większą wagę mają oceny ze sprawdzianów, w drugiej kolejności są odpowiedzi ustne i kartkówki. Pozostałe oceny są wspomagające.
- uczeń powinien być obecny na wszystkich sprawdzianach lub je terminowo zaliczyć oraz mieć przynajmniej 90% frekwencję na zajęciach
- w przypadku otrzymania semestralnej oceny niedostatecznej uczeń musi zaliczyć pierwszy semestr – forma i termin zaliczenia do uzgodnienia z nauczycielem
- postępowania wobec ucznia zdającego egzamin poprawkowy z biologii określają zasady zawarte w WSO.

Uwaga: średnia ważona nie jest jedyną wytyczną braną pod uwagę przy wystawianiu oceny śródrocznej i rocznej (końcowej).

5. Warunki i procedura uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej

1. Do testu sprawdzającego w celu podwyższenia przewidywanej oceny rocznej z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych przystąpić może uczeń spełniający następujące warunki:
 - 1) nie ma nieobecności nieusprawiedliwionych z zajęć danego przedmiotu;
 - 2) przystąpił w terminie wyznaczonym dla całej klasy (lub grupy, jeżeli lekcje danego przedmiotu odbywają się w grupach) do wszystkich przeprowadzonych w ciągu roku prac klasowych (sprawdzianów);
 - 3) wszystkie prace klasowe (sprawdziany) zostały napisane w sposób uczciwy.
2. Jeżeli uczeń nie przystąpił w terminie do pracy klasowej (sprawdzianu) z powodu choroby udokumentowanej zaświadczeniem lekarskim, może zaliczyć tę pracę klasową (sprawdzian) po terminie- i wówczas jest ona traktowana jako pisana w terminie.

3. Przewidywane roczne oceny klasyfikacyjne podawane są zgodnie ze Statutem Szkoły (informacja przekazywana jest rodzicom podczas zebrania z wychowawcą lub za pomocą dziennika elektronicznego Librus. Kolejnego dnia po przekazaniu tej informacji uczeń, zgłasza chęć przystąpienia do testu sprawdzającego nauczycielowi.
4. W przypadku niedopełnienia formalności zapoznania się z ocenami przewidywanymi uczniowi nie przysługuje prawo do testu sprawdzającego na podwyższenie oceny.
5. Test sprawdzający odbywa się najpóźniej w dniu poprzedzającym radę klasyfikacyjną w formie pisemnej. Przeprowadzany jest przez nauczyciela prowadzącego zajęcia, z których uczeń pisze test sprawdzający
6. Stopień trudności sprawdzianu powinien odpowiadać kryteriom oceny, o którą ubiega się uczeń.
7. Ocena ustalona w wyniku testu sprawdzającego nie może być niższa od wcześniej przewidywanej przez nauczyciela i może być od niej wyższa o jeden stopień.

6. Sposoby informowania uczniów

Na pierwszej godzinie lekcyjnej uczniowie są zapoznawani z PSO. Wymagania na poszczególne oceny są udostępniane wszystkim uczniom. Wszystkie oceny oparte o opracowane kryteria są jawne zarówno dla ucznia jak i jego rodziców. Sprawdziany są przechowywane w szkole do końca danego roku szkolnego.

7. Sposoby informowania rodziców

O ocenach cząstkowych informuje się rodziców poprzez dziennik elektroniczny, a także na zebraniach rodzicielskich lub w czasie indywidualnych spotkań z rodzicami. Na tydzień przed semestralnym i rocznym klasyfikacyjnym posiedzeniem Rady Pedagogicznej nauczyciel informuje o proponowanych dla uczniów ocenach klasyfikacyjnych

8. Kryteria dla danej oceny

ocenie celująca otrzymuje uczeń, który:

- opanował cały zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania przedmiotu w danej klasie;
- posiada wiedzę i umiejętności wykraczające poza program nauczania przedmiotu w danej klasie;
- samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia oraz biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych z programu nauczania danej klasy;
- proponuje rozwiązania nietypowe;
- rozwiązuje także zadania wykraczające poza program nauczania tej klasy;
- osiąga sukcesy w konkursach i olimpiadach na szczeblu regionalnym, wojewódzkim lub krajowym;
- konstruuje logiczne, spójne wypowiedzi przy zachowaniu zasad poprawnej polszczyzny, ilustruje treści wypowiedzi licznymi przykładami, schematami, rysunkami;
- planuje i prezentuje wypowiedź na określony temat dokonując właściwej selekcji doboru faktów i krytycznej oceny pod kątem przydatności do uzasadnienia wyrażanych opinii lub sądów;

□ **ocenę bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który:

- opanował cały zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania przedmiotu w danej klasie;
- sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami;
- rozwiązuje samodzielnie problemy teoretyczne i praktyczne ujęte programem nauczania;
- potrafi zastosować posiadaną wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów w nowych sytuacjach;
- konstruuje logiczne, spójne wypowiedzi przy zachowaniu zasad poprawnej polszczyzny, ilustruje treści wypowiedzi licznymi przykładami, schematami, rysunkami;
- planuje i prezentuje wypowiedź na określony temat dokonując właściwej selekcji doboru faktów i krytycznej oceny pod kątem przydatności do uzasadnienia wyrażanych opinii lub sądów;

□ **ocenę dobrą** otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował w pełni zakresu wiadomości określonych programem nauczania w danej klasie ale opanował je na poziomie przekraczającym wymagania zaliczane do wymagań podstawowych;
- poprawnie stosuje i interpretuje wiadomości, przywołując fakty, dokonując analizy i powierzchownego przedstawienia związków przyczynowo-skutkowych;
- rozwiązuje samodzielnie typowe zadania teoretyczne lub praktyczne;
- korzysta z różnych źródeł wiedzy wskazanych przez nauczyciela do rozwiązania typowych sytuacji problemowych;
- konstruuje nie zawsze spójną i logiczną wypowiedź, ale interpretuje fakty zgodnie z problematyką zadania ilustrując trafnie dobranymi przykładami i rysunkami;

□ **oceną dostateczną** otrzymuje uczeń, który:

- opanował wiadomości i umiejętności określone programem nauczania w danej klasie na poziomie wymagań podstawowych;
- wiadomości interpretuje przywołując fakty, dokonując interpretacji w oparciu o opis, charakterystykę porównania i elementy analizy;
- w niewielkim stopniu korzysta z różnych źródeł wiedzy wskazanych przez nauczyciela;
- dokonuje selekcji faktów przy znacznej pomocy nauczyciela;
- konstruuje mało spójną wypowiedź z licznymi błędami, z małą nie zawsze trafnie dobraną ilością przykładów;
- rozwiązuje zadania typowe w oparciu o pomoc nauczyciela;

□ **ocenę dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który:

- opanował wiadomości i umiejętności w zakresie podstawowym, niezbędne w dalszej nauce przedmiotu;
- nie korzysta z innych źródeł ograniczając się tylko do zeszytu przedmiotowego i podręcznika;
- wiadomości interpretuje przywołując fakty oparte o opis i charakterystykę;
- prezentuje wiadomości chaotycznie, z licznymi błędami, nie zachowując zasad poprawnej polszczyzny;
- rozwiązuje zadania o niewielkim stopniu trudności przy pomocy nauczyciela;

- **ocenie niedostateczną** otrzymuje uczeń, który:
 - nie opanował wiadomości i umiejętności określonych w programie nauczania nawet na poziomie podstawowym;
 - posiada takie braki w wiadomościach i umiejętnościach, które uniemożliwiają dalsze zdobywanie wiedzy z danego przedmiotu;
 - nie jest w stanie rozwiązać zadań o niewielkim stopniu trudności.

9. Kryteria oceny uczniów z zaleceniami poradni psychologiczno-pedagogicznej:

1. Ocenianie ucznia o specjalnych potrzebach edukacyjnych dostosowane jest do jego indywidualnych możliwości. Uwzględnia ono zalecenia opinii lub orzeczenia PPP, jego zaangażowanie w proces dydaktyczny oraz postępy w nauce.
2. W ocenianiu uczniów z dysfunkcjami uwzględnione zostaną zalecenia poradni, takie jak:
 - wydłużenie czasu wykonywania ćwiczeń praktycznych,
 - możliwość rozbicia ćwiczeń złożonych na prostsze i ocenienie ich wykonania etapami,
 - konieczność odczytania poleceń przekazywanych innym uczniom w formie pisemnej,
 - branie pod uwagę poprawności merytorycznej wykonanego ćwiczenia, a nie jego walorów estetycznych,
 - możliwość (za zgodą ucznia) zamiany pracy pisemnej (praca klasowa lub sprawdzian) na odpowiedź ustną,
 - podczas odpowiedzi ustnych zastąpienie pytań złożonych większą ilością prostych,
 - obniżenie wymagań dotyczących estetyki zeszytu przedmiotowego,
 - możliwość udzielenia pomocy w przygotowaniu pracy dodatkowej.

10. Uczniowie z dysleksją i dysortografią:

Słaba technika i tempo czytania, rzutują na ogólne zrozumienie tekstów i poleceń wobec czego nauczyciel:

- wydłuża czas przeznaczony na przyswojenie modułów tematycznych,
- wydłuża czas na udzielenie odpowiedzi ustnych,
- pozwala pisać sprawdzian w czasie dłuższym od pozostałych uczniów,
- dodatkowo wyjaśnia i nakierowuje na prawidłowy tok myślenia.

Ilość błędów ortograficznych nie wpływa w żaden sposób na końcową ocenę ze sprawdzianów, czy kartkówek i ocenę z prowadzenia zeszytu. W indywidualnych, uzasadnionych przypadkach dopuszcza się, by na sprawdzianie uczeń wybrał sobie z gotowego zestawu połowę zadań (te, które są dla niego najłatwiejsze). Nauczyciel wydłuża uczniowi z dysfunkcjami czas potrzebny na poprawę oceny ze sprawdzianu.

Dopuszcza się możliwość ustnego odpytywania podczas konsultacji indywidualnych